

20 Σεπτεμβρίου 2019

Τι κάνουν όσοι παίρνουν το διδακτορικό τους;

/ Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός

Του Δημήτρη Κουρέτα*

Η πατρίδα μας σε πολλές μελέτες και μετρήσεις έχει βρεθεί ότι παράγει εξαιρετικής ποιότητας έρευνα. Που αποτυπώνεται σε δημοσιεύσεις σε διεθνή περιοδικά σε αρκετά γνωστικά αντικείμενα. Σε καινοτομία όμως, και πατέντες είμαστε σχεδόν τελευταίοι στην ΕΕ των 28.

Κατά καιρούς οι διάφορες κυβερνήσεις έχουν προκηρύξει ερευνητικά προγράμματα , τα οποία όμως κανείς δεν γνωρίζει τα αποτελέσματα τους εκτός από εκείνον που το πραγματοποίησε. Κανονικά τα αποτελέσματα έπρεπε να είναι προσβάσιμα σε όλους, για να μπορεί ο οποιοσδήποτε να τα διαβάσει και να τα εφαρμόσει. Ειδικά οι επιχειρήσεις. Αυτό λέει η κοινή λογική. Είτε πρόκειται για ευρωπαϊκά χρήματα είτε για εθνικά.

Στις ΗΠΑ, το κράτος που επενδύει τεράστια ποσά στην έρευνα αφού τελειώσει η έρευνα, δημοσιοποιεί τα αποτελέσματα στον καθένα προκειμένου να τα χρησιμοποιήσει . Αυτό είναι ένα μεγάλο πλεονέκτημα για κάθε ιδιωτική εταιρεία , αφού χωρίς να έχει πληρώσει μπορεί να εκμεταλλευτεί τα αποτελέσματα που πλήρωσε το κράτος και να δημιουργήσει θέσεις εργασίας. Σωστό και δίκαιο.

Στα προγράμματα αυτά που πληρώνει συνήθως η ΓΓΕΤ, και τελευταία και το

ΕΛΙΔΕΚ, τα χρήματα λαμβάνουν και οι νέοι ερευνητές. Υποψήφιοι διδάκτορες και μεταδιδάκτορες. Αυτοί όταν τελειώσουν το διδακτορικό τους ή το μεταδιδακτορικό τους, θα κάνουν και κάποιο άλλο μεταδιδακτορικό. Μετά; Κανείς δεν έχει μέχρι σήμερα και καμία κυβέρνηση δεν έχει ασχοληθεί με το μετά.

Με αποτέλεσμα τα παιδιά αυτά να μεταφέρουν σε άλλα κράτη και σε άλλες οικονομίες τις εμπειρίες και τις δεξιότητες που απέκτησαν δουλεύοντας ερευνητικά στη χώρα μας. Αυτό κατά τη γνώμη μου είναι διαχρονικά το μεγαλύτερο πρόβλημα στη χώρα μας. Πριν 2 χρόνια δημιουργήθηκε μέσω του Equifund μια δυνατότητα, επενδυτικά funds να επενδύσουν σε νεοφυείς εταιρείες και σε τεχνοβλαστούς (spin-offs) που ξεπηδούν μέσα από τα πανεπιστήμια και τις ερευνητικές ομάδες. Τα αποτελέσματα μέχρι τώρα είναι απογοητευτικά για τα πανεπιστήμια.

Όλα μαζί τα funds είναι ζήτημα να επένδυσαν σε καμιά δεκαριά νεοφυείς επιχειρήσεις που ξεπήδησαν από τα πανεπιστήμια. Οι περισσότερες νεοφυείς που επένδυσαν ήταν εκτός των πανεπιστημίων. Τα πανεπιστήμια αποδείχθηκαν ανέτοιμα να υποστηρίξουν μια τέτοια πρωτοβουλία. Δυστυχώς για αυτά, μόλις τελείωσαν τα προγράμματα που χρηματοδοτούσαν τα γραφεία διασύνδεσης και διαμεσολάβησης το σύστημα κατέρρευσε. Και κατέρρευσε γιατί τα πανεπιστήμια και οι καθηγητές που είχαν την ευθύνη των προγραμμάτων αυτών λειτουργούσαν ως δημόσιοι υπάλληλοι. Απορροφώ τα χρήματα απλά. Δεν είναι όμως έτσι.

Η πρόκληση η μεγάλη είναι το μετά. Τι θα κάνουν όλα αυτά τα παιδιά που τελειώσανε τα διδακτορικά τους και χάνονται για τη χώρα. Χρειάζεται να στηριχθεί όλος αυτός ο ιστός και να δημιουργηθούν νεοφυείς εταιρείες. Θα αναρωτηθεί κανείς: και γιατί δεν μπορεί ο εγχώριος ερευνητικός ιστός να ανταποκριθεί σε αυτή την πρόκληση. Πού είναι τα μέλη ΔΕΠ και οι ερευνητές; Που είναι η ΓΓΕΤ και το ΕΛΙΔΕΚ εδώ;

Δυστυχώς στην πράξη μόνο ένα μικρό ποσοστό των μελών ΔΕΠ (όχι πάνω από το 5%) έχει αποδείξει ότι έχει αντιληφθεί πόσο έχει αλλάξει ο κόσμος γύρω μας. Οι άλλοι για Χ λόγους δεν έχουν καταλάβει τι έχει γίνει. Προσέξτε κάποια νούμερα.

Όταν ήμουν αντιπρύτανης στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας το 2013-2014, τα μέλη ΔΕΠ έφερναν στο ίδρυμα περίπου 20 εκατ. ευρώ από ανταγωνιστικά προγράμματα κάθε είδους, τη στιγμή που το πανεπιστήμιο είχε έξοδα εκτός των μισθών περίπου 5 εκατ. Από αυτά τα 18 εκατ. το 12% περίπου το κρατούσε το ίδρυμα για να καλύψει διάφορες ανάγκες.

Από τα 480 μέλη ΔΕΠ χρήματα έφερναν μόνο οι 40. Οι άλλοι δεν μπορούσαν ή δεν

ήθελαν η και τα δύο. Βολεύονταν και βολεύονται έτσι. Και το κράτος το επέτρεπε και το επιτρέπει. Τώρα αν η κοινωνία επιθυμεί ένας καθηγητής να μην μπορεί να δημιουργήσει μια θέση εργασίας σήμερα με ανταγωνιστικά προγράμματα , είναι μια άλλη συζήτηση. Αυτό το 5-8 % των μελών ΔΕΠ είμαι σίγουρος ότι κοιμούνται και ξυπνούν με μια έγνοια: Πως θα κρατήσουν τα ιδρύματα ζωντανά. Δεν είναι παραπάνω. Από αυτό το 5% θα ξεπηδήσει το νέο αίμα της χώρας στον ερευνητικό ιστό. Που θα δημιουργήσει τις προϋποθέσεις κάποιοι νέοι ερευνητές να δημιουργήσουν τις δικές τους εταιρείες, όπως σε όλο το δυτικό κόσμο (αφού περάσουν κάποιο διάστημα στο εξωτερικό).

Δυστυχώς σε αυτό το κρίσιμο δεν μπορέσαμε να απαντήσουμε μέχρι σήμερα ως κοινωνία. Ούτε ως Πανεπιστήμια. Δεν μας ενδιέφερε μέχρι σήμερα. Θεωρώ ότι είναι το μεγαλύτερο στοίχημα της πολιτικής ηγεσίας στην έρευνα και ανάπτυξη. Και πρέπει η νέα κυβέρνηση να το κερδίσει.

*Ο κ. Δημήτρης Κουρέτας είναι καθηγητής και πρώην αναπληρωτής Πρύτανης στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας και ιδρυτής της spin-off του πανεπιστημίου Θεσσαλίας foodoxys.

Πηγή: liberal.gr